

**VIII. ALEXANDER CONFIRMAT OMNIA QUAE EX JOANNI ŁASKI STATUTO
IN HOC TOMO CITATA SUNT, QUORUM REGISTRUM VIDE
AD FINEM HUIUS TOMI***

In Nomine Domini, Amen. Ad rei memoriam sempiternam. Cum universi principes: qui vel monarchiarum, vel dominatuum quorumcunque gerunt gubernacula, admonente eos suscepti cura regiminis ut populo sibi divinitus subiecto provideant, quatenus ab iniuriis et molestiis conservetur et novitates eventuum, novis moribus, novis quoque institutis ac legibus moderentur. Qui quidem eventus, in humano genere, toties fiunt, quoties illud ipsum genus mortalitati subiectum, aetacularum natis immutari, innovarique contigit natura ipsa, sic ut antecessores sic quoque posteros in ortum atque occasum (veluti in rota) promovente sanctiones edere rationabiles et suorum mores fidelium praecepto legali temperare, suaeque ipsa praecepta, leges et instituta, litterarum munimine et publici consensus auctoritate perennare consueverit.

Proinde Nos Alexander Dei Gratia Rex Poloniae, Magnus Dux Lithvaniae necnon terrarum Cracoviae, Sandomiriae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Russiae, Prussiae ac Culmensis et Elbigensis Pomeraniaeque Dominus et Haeres etc. Ad universorum praesentium et futurorum nobis Regnoque nostro pro tempore subiectorum ac quorumcunque est intereritque in futurum notitiam deducimus, quia Dei et Salvatoris nostri gratia, Regni paterni dominia conscendentes feliciter, tametsi perpendamus in Regno et Dominiis nostris, ad Dei honorem et ad felix diuturnum Regni Nostri imperium, singula iure optimo per divos olim antecessores, ac avum, patrum, genitorem et germanum nostros Reges Poloniae sic ordinata esse, ut leges haberentur Regni per eos conditae vetustissimae, quibus universi regnicolae et illud ipsum Regnum, in eventibus et in omni administratione divina ac temporali hactenus rectum esset prospere, tamen cum non omnibus patuit, quod omnes concernit, per quamdam etenim ut dicamus dissuetudinem ac animadvertentiam et privilegia et libri statutorum, vel in thesauris publicis, vel in paucorum manibus duntaxat conclusa, communi vero populo occlusa, imo incognita hactenus erant. Itaque in hac conventione Radomiensi generali ad quam de universis Regni et Dominiorum nostrorum terris, praelati barones terrarumque et civitatum nuntii iussu nostro venerant petiti existentes publicitus, ut commune edamus toti Regni Privilegium Statutorum eiusdem Regni legalium, praedictorum olim divorum praedecessorum ac avi, genitoris, patris et olim Joannis Alberti germani nostrorum, cum additione aliorum statutorum nostrorum illudque per universa capitaneatum et ecclesiarum maiorum loca daremus originaliter, quatenus non obscura sed vulgaris eius et eorum esset cognitio.

Nos de innata nobis benignitate et iustitia, nolentes ab olim praedecessorum degenerare virtutibus, qui sicut laudabiles consuetudines et iura, praedecessorum primorum approbabant et scribebant nova, sic nos illorum laudabili innitentes consuetudini, praesens commune Statutorum Privilegium, cui inseruimus antiqua et addidimus nova nonnulla etiam externa, ad eruditionem fidelium subditorum nostrorum annexuimus de consilio, scientia et unanimi voluntate, omnium et singulorum praelatorum spiritualium et saecularium consiliariorum et baronum ac nuntiorum terrarum et civitatum qui universum corpus Regni, etiam nomine absentium, per litteras nostras et proclamationes publicas, ad praesentem conventionem vocatorum venientium et non venientium indubitanter repraesentarunt, toti Regno dandum illudque in publicum Regni nostri castri Cracoviensis thesaurum ubi et coronationis diademata et alia Regni secretiora servari consueverunt, tandemque in loca capitularia maiorum Regni nostri ecclesiarum ac capitaneatum terrestrium ubique terrarum inferendum, in eisque ut omnibus prosit et cognitum fit, quod ad omnium salutem, necessitatemque congestum esset habendum, et omnium necessitatibus petentium commodandum decrevimus et decernimus.

Primum igitur erit statutum gloriosissimi olim Casimiri Regis, qui a magnitudine gloriosorum memorabilium gestorum Magni denominationem habuit, post quod reliqua et aliorum

a Jest to tytuł zawarty w pijarskim wydaniu VL. Przedruk J. Ohryzki zawiera tylko: Alexander confirmat Statutum collectum a Łaski anno 1505. Registr, do którego tytuł odsyła, to Summarium privilegiorum et constitutionum, in volumine I contentarum (1347-1550).

Regum antecessorum nostrorum et nostra videbuntur ordinarie inferendum duximus sic et sequitur: Statuta Casimiri Magni Secundi, etc. (His inseruntur ab Alexandro Rege omnia illa quae ex Łaskio hucusque citata sunt, quorum summarium habes ad finem Tomi huius, Liber autem totus Łaskii concluditur fine huius ipsius privilegii).

De universis Regni nostri privilegiis, etsi Nos Alexander Rex duntaxat suprascripta ad praesens commune inseruerimus, habuimus tamen et habemus numerosiora in publico Regni thesauro ad communem tam Reipublicae quam subditorum nostrorum statum feliciter dirigendum et instituendum ac tutelam pertinentia. Verum quia praesentia plus aliis perpendimus maioris efficaciae esse, idcirco per haec finem damus eiusmodi processui laborique nostro et nihilominus sicut inter privilegia certas Summorum Pontificum bullas tam errores et nonnullas constitutionum legalium exorbitantias, tanquam contra pietatem et salutem animarum militantes, quam fragilitatis humanae excessus corrigentes per praefatum Joannem de Lasko Regni nostri cancellarium scribi. Sic etiam constitutiones iuris civilis saxonici maydemburgensis quarum ipse cancellarius ante proemium privilegii communis meminit, quam vigilantissime de eorum theutonici styli originalibus libris per eum ipsum cancellarium castigatas, emendatas et novis rubricis distincte titulas inseri iussimus eas ipsas siquidem iuris civilis constitutiones nusquam correctas et in suis sententiis integras, imo in toto earum tenore vitiatas et a suis originalibus longe vagantes invenimus, postremo vero summam dictissimi Raymundi Parthenopei, quae omnia vidimus per nonnullos prudentes subditos nostros pro singulari eruditione et suorum subditorum gubernaculo conducibilia esse. Et quia eorum practica communiter fit in certis Regni nostri locis ius maydemburgense ac theutonicum habentibus, ideo nos ea a privato illorum usu sumentes ad communem universorum subditorum nostrorum cognitionem eruditionemque per haec scripta legavimus et tradidimus, primum vero posuimus librum qui a nonnullis titulatur Ottonis Caesaris Ruffi, deinde alios provincialis et feudalis iurium libros qui divorum Caroli et Constantini Imperatorum constitutionibus adscribuntur sic ut legentibus patebunt singulariter inserti et inserta.

IX^a. ALEXANDRI GENERALIS CONFIRMATIO OMNIUM IURIUM

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam. Regnancium et imperancium^b suspicia feliciora semper eveniunt, dum^c quod sacris suis proferunt et promittunt oraculis, pro iure et iustitia consolationeque subditorum fidelium tenendum, id litteris etiam perpetuis firment et posterorum notitie commendent, evo perpetuo duraturum. Proinde nos Alexander Dei gratia Rex Polonie, Magnus Dux Lythwanie^d necnon terrarum Cracovie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyavie^e, Russie, Prussie ac Culmensis et Elbingensis^f Pomeranieque dominus et haeres etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit, universis, praesentibus^g et futuris, praesentium notitiam habituris: quia^h licet in sacris Maiestatis Regiae nostraeⁱ primiciis, dum videlicet principes spirituales et saeculares, ceterique prelati, barones^j et regnicolae, nostre felici aderant coronationi^j universa privilegia, per divos olim antecessores nostros principes, duces, reges et per nos, post felicem coronationem nostram, Regno Polonie eiusque regnicolis concessa promiserimus^k inviolabiliter tenere; tamen propter maiorem eorum firmitatem, annuentes

^a Tekst ten znany jest z trzech oryginałów pergaminowych, zachowanych w Muzeum Czartoryskich w Krakowie, pod sygnaturami 677, 678 i 679, oznaczonych niżej jako 0.1, 0.2 i 0.3. Na tej podstawie wydał go drukiem F. Papée (Akta, nr 284, s. 474-477). Ponadto opublikowany był on w VL oraz przez A. Prochaskę, Materiały archiwalne, Lwów 1890, nr 224. Niniejsze wydawnictwo jest przedrukiem wydania F. Papée, z uwzględnieniem odmianek tekstowych, zawartych w VL.

^b principancium 0.3.

^c si VL.

^d Lithvaniae VL.

^e Cujaviae VL.

^f Elbinensis VL.

^g ac futuris, harum noticiam habituris, quod VL.

^h nostrae Regiae VL.

ⁱ Brak w VL.

^j VL dodaje tu cały ustęp, nie znany oryginałowi: Nosque post mortem Serenissimi Regis Alberti, ad hoc inclitum Regnum Poloniae, jure electionis liberae, Deique optimi favente clementia, unanimiter elegerunt regnaturum. Nadto cały tekst od wcześniejszego: dum videlicet principes aż do: regnaturum, VL ujmuję w nawias.

^k promissimus VL.